

Un alt factor de motivare pentru adolescenți trebuie să fie o parentalitate responsabilă pe viitor. Aceasta presupune dezvoltarea unui complex de competențe:

- Constructive, care se axează pe proiectarea și determinarea direcției destinului în general.
- Organizatorice, ce țin de capacitatea de a organiza activitățile.
- Comunicative, axate pe stabilirea relațiilor interpersonale.
- Gnostice, axate pe analiza și perfecționarea acțiunilor și calităților morale.

În concluzie, se impune o abordare socială complexă cu privire la prevenirea parentalității timpurii, axarea acțiunilor pe rezolvarea problemei. Se conturează necesitatea unor programe speciale pentru a trece dincolo de o abordare orientată spre rezolvarea problemei la o abordare de dezvoltare, care promovează comportamentul autoprotector al adolescenților și rezistența lor la unii factori distructivi din exterior, tranziția de la intervenții individualizate la intervenții familiale și comunitare; participarea activă a tinerilor (de la tineri ca destinatari pentru tineri ca participanți activi), iar motivația adolescenților joacă un rol esențial în acest demers.

BIBLIOGRAFIE

1. GAGAUZ, OLGA. *Sarcina în vârsta adolescenței*. Chișinău, Complexul Editorial INCE.
2. MUNTEAN, ANA. *Psihologia dezvoltării umane*. Iași: Polirom, 2006.
3. OVCERENCO, NADEJDA. *Educația tinerilor pentru parentalitate în contextual globalizării*. Chișinău, 2014.
4. ROȘCA, AL. *Motivele acțiunilor umane*. Editura Institutului de Psihologie al Universității din Cluj la Sibiu, 1943.
5. SCHIOPU, URSULA ȘI VERZA, EMIL. *Psihologia vârstelor*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1981.
6. *Dicționar de psihologie social*. București, 1981.

MODELAREA FORMĂRII INSTITUȚIONALE A TINERILOR PENTRU PARENTALITATEA RESPONSABILĂ ÎN CONTEXTUL INTERNAȚIONALIZĂRII EDUCAȚIEI

*Ovcerenco Nadejda, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat din Tiraspol*

CZU:37.018.1/.2

Abstract

The article addresses the issue of shaping the institutional training of young people for responsible parenting in the context of the internationalization of education. The need to study this direction is determined by the phenomenon of parental incapacity of the contemporary family and its consequences on the value preferences of contemporary young people, the rating of parenthood in the individual axiological system. The paper contains the analysis of the plan for modeling the institutional training of young people for responsible parenting in the context of the internationalization of education. The modeling itself highlights the training activities of young people for a conscious and responsible parenting; elucidating the school's potential on the researched dimension. Ways are proposed to capitalize on the curriculum in terms of institutional training of young people for responsible parenting in the context of the internationalization of education.

Key-words: parenting, responsible parenting, parental disability, parental education, internationalization of education.

Internaționalizarea educației este un concept complex, fiind văzut diferit de către cercetători, lideri instituționali, actori și organizații de la nivel regional, național și global. Internaționalizarea nu ar trebui să fie văzută ca un scop în sine, ci mai degrabă ca un mod prin care se dezvoltă calitatea educației. Jane Knight a definit internaționalizarea educației ca un

proces de integrare a unei dimensiuni internaționale, interculturale sau globale în scopul, funcțiile și livrarea de învățământ universitar” [apud 3]. De Wit a actualizat definiția internaționalizării educației a lui Knight, atribuindu-i semnificația de proces intenționat de integrare a unei dimensiuni internaționale, interculturale sau globale în misiunea, funcțiile și modul de furnizare a serviciilor educaționale de nivel secundar sau superior, cu obiectivul de a spori calitatea educației și cercetării pentru toți studenții și personalul, precum și pentru a face o contribuție semnificativă la societate [ibidem].

Globalizarea aduce o dimensiune internațională în activitatea instituțiilor educaționale, mediul academic reprezentând un generator de tendințe ce încurajează mobilitățile tineretului studios și ale cadrelor didactice, pentru a iniția noi colaborări și diseminarea de bune practici în domeniile aferente. Obiectivele internaționalizării educației evoluează continuu, variind de la educarea cetățenilor de pretutindeni și consolidarea capacităților de cercetare la creșterea prestigiului instituțional. Noua lume a învățământului se caracterizează printr-o concurență pentru prestigiu, talent și resurse pe ambele scale: națională și globală. Clasamentele naționale și internaționale determină instituțiile educaționale să-și prioriteze politicile și practicile care le ridică în ierarhie. Pentru multe instituții, internaționalizarea reprezintă o componentă strategică pentru creșterea prestigiului, a gradului de competitivitate și pentru atragerea de fonduri. Într-o economie globală în care sunt promovate libera circulație a indivizilor, diversitatea și multiculturalitatea, învățământul devine și el global, permițând accesul studenților la universitatea și la programul de studii care se potrivesc cel mai bine intereselor lor de dezvoltare personală și profesională, indiferent de localizarea geografică a instituției de învățământ superior.

În acest context, devine necesar ca instituțiile educaționale să își adapteze conținutul programelor de studii la standardele și cerințele internaționale. Accentuarea globalizării a condus la creșterea importanței colaborării internaționale, a schimbului de cunoaștere explicită și a creat comunități științifice internaționale puternice, fără însă a reduce importanța pe care complexul de factori locali o are în adaptarea și valorificarea cunoașterii. Printre valorile internaționalizării educației vom menționa următoarele [4]:

- 1) promovarea libertății academice, autonomia instituțională și responsabilitatea socială;
- 2) exercitarea unor practici sociale responsabile la nivel local și internațional, cum ar fi accesul și succesul echitabil și absența discriminării;
- 3) aderarea la standardele acceptate de integritate științifică și de cercetare etică;
- 4) internaționalizarea curriculumului, astfel încât studenții care nu sunt implicați în mobilități să poată beneficia, de asemenea, de internaționalizare pentru a obține competențele globale care vor avea nevoie;
- 5) dezvoltarea de comunități internaționale de cercetare, de învățare, de practică pentru a rezolva probleme globale de interes comun;
- 6) ca bază pentru un parteneriat, afirmarea de beneficii reciproce, respect și corectitudine;
- 7) protejarea și promovarea diversității culturale și lingvistice, respectarea preocupărilor și practicilor locale atunci când se lucrează în afara propriei națiuni.

În cercetarea noastră ne interesează valoarea internaționalizării educației sub nr.7. Vom menționa că internaționalizarea educației în contextul protejării și promovării diversității culturale conține în sine nu doar multiple oportunități, ci și un potențial pericol cu consecințe grave. Internaționalizarea educației a provocat răspândirea în rândurile tineretului studios a unor nonvalori, precum nonparentalitatea ca stil de viață și renunțarea la parentalitate; contaminarea

potențialului parental al tinerilor contemporani cu tendințe de devalorizare a parentalității firești și promovarea celei de tip surogat.

Parentalitatea este, în fond, un adevărat „antrenament psihologic” nelipsit de insatisfacții și satisfacții, oscilând mereu între fuziune și autonomie, între alternativa admirației și a dezamăgirii, dând naștere la multiple mituri care alimentează „fantasmele” proiectate în raport cu parentalitatea și care se cer a fi dezmințite. Dezvoltarea sub nivelul normalității a abilităților parentale pot provoca eșecul matern / patern. Sindromul incapacității parentale este alimentat de existența miturilor proiectate în raport cu parentalitatea, ceea ce împiedică buna funcționalitate și destabilizează relația părinte – copil, predispunând-o la destructurare psihosocială [1].

Procesul de formare a personalității viitorului părinte decurge nu numai grație influențelor educaționale concentrate și orientate spre scopul propus, ci și datorită multiplilor factori de ordin obiectiv și subiectiv. Venind în contact cu tinerii, agenții educaționali vor reține că au de a face cu persoane mature sub aspect fiziologic, dar nu și psihologic; informate, dar nu și competente; entuziasmate, dar nu și pasionate. Vârsta tinereții reprezintă perioada când fiziologicul și psihologicul vin în contradicție, fiind oportună o concordanță cu componenta morală a personalității viitorului părinte, care se formează mult mai încet decât cea biologică.

În această ordine de idei, problema formării instituționale a tinerilor pentru parentalitatea responsabilă, în contextul internaționalizării educației, necesită a fi direcționată spre conștientizarea valorii parentalității și *presupune orientarea tinerilor spre sarcină dorită, planificată, conștientă; formarea lor pentru viitoarea întâlnire cu copilul procreat în dragoste și din dragoste*. Dacă la început, expectațiile tinerilor ce țin de realizarea pe viitor a rolului parental sunt conturate sub aspect imaginar, apoi, pe viitor, ele vor fi supuse unor metamorfoze în urma identificării aspectului imaginar cu cel real. În cazul în care nu există o concordanță între așteptările viitorului părinte și aspectul real al procesului de realizare al imaginilor, tensionarea, tulburarea comportamentului parental este iminentă [2].

Modelarea formării instituționale a tinerilor pentru parentalitatea responsabilă solicită cunoașterea efectelor internaționalizării educației. Studiarea specificului educației tinerilor pentru parentalitate, în contextul internaționalizării educației, dictează nevoia selectării și utilizării unui șir de metode de cercetare, precum: documentarea – analiza surselor bibliografice din domeniul pedagogiei, psihologiei, sociologiei familiei; analiza și sinteza; analiza factorială; interpretarea; experimentul psihopedagogic; observația pedagogică, conversația, studiul de caz, metoda situației de impas, brainstormingul, chestionarul, metoda caracteristicilor independente, interviul, ratingul, modele de auto/ evaluare pentru elevi; modele de auto/ evaluare pentru părinți; prelucrarea și interpretarea datelor statistice, analiza comparativă a datelor.

În elaborarea mecanismului modelării formării instituționale a tinerilor pentru parentalitatea responsabilă, în contextul internaționalizării educației, am pornit de la respectarea principiului complexității în abordarea problemei studiate. Colectarea materialului factologic a fost posibilă prin intermediul *observației psihopedagogice*, deținând rolul metodei de bază a cercetării propriu-zise. Obiectivele metodei respective au fost următoarele:

✓ depistarea angajamentelor casnico-menajere efectuate de tineri în familia de origine, gradul de conștientizare a importanței lor pentru buna funcționalitatea a familiei; motivele implicării în activitatea interfamilială;

✓ determinarea în ce măsură sunt dezvoltate la fiecare tânăr în parte calitățile morale necesare pentru exercitarea parentalității de perspectivă în contextul internaționalizării educației. Aceste calități în mod indirect ne indică nivelul de formare a calității cercetate;

✓ studierea calității executării obligațiilor sociale de către tineri;

✓ manifestarea activismului, inițiativei pe parcursul îndeplinirii obligațiilor de membru de familie; dezvoltarea competenței de a-și planifica corect activitatea și a realiza ceea ce și-a propus și capacității de a lua decizii de unul singur în cazurile situației de problemă;

✓ constatarea sentimentului de satisfacție după ce și-a realizat angajamentele; realitatea responsabilității treburilor casnico-menajere și obligațiilor ca membru al colectivului de elevi; precizarea atitudinii față de activitatea desfășurată de comun acord cu membrii familiei, semenii, prietenii;

✓ fixarea datelor privind manifestarea exigenței față de sine și față de cei cu care tânărul vine în contact; în ce măsură acesta este autocritic; dă dovadă sau nu de empatie, e receptiv la nevoile altora și acordă sau nu ajutor în caz de necesitate;

✓ determinarea atitudinii față de agenții parentali, față de fratrie și alți membri ai familiei lărgite;

✓ depistarea impactului modului de viață a familiei asupra formării tânărului pentru parentalitate în contextul internaționalizării educației;

✓ fixarea atitudinii și comportamentului tânărului în situații de conflict: dacă este capabilă să se decida de interesele personale în favoarea intereselor familiei, colectivului de semeni, prietenii; dacă este apt să accepte compromisul, schimbarea spre bine.

Observația s-a efectuat în cadrul studierii situației existente în practica pedagogică; determinării nivelurilor dezvoltării calității studiate; stabilirii condițiilor necesare întru obținerea eficienței formării atitudinii responsabile față de parentalitate în contextul internaționalizării educației; realizării activității experimentale. În scopul verificării rezultatelor observațiilor, realizate de profesorii școlari și părinți s-a aplicat metoda confruntării observațiilor agenților educativi cu autoobservațiile. Au fost examinate agendele tinerilor unde își notau autodescoperirile, autoevaluările.

O altă metodă aplicată de noi a fost *conversația*, care ne-a permis să evidențiem particularitățile individuale ale tinerilor; să stabilim impactul modului de viață a familiei de origine asupra înțelegerii valorii adevărate a parentalității; să determinăm legătura reciprocă dintre angajamentele sociale și familiale, dintre datoria socială și cea de membru al familiei. În cadrul acestor conversații au fost precizate condițiile de bază ale optimizării procesului de formare la tineri a calității cercetate.

Astfel, *condițiile sporirii eficienței educației pentru parentalitate* în contextul internaționalizării educației constau în:

✓ realizarea obiectivelor educaționale în unitatea și interferența lor, subordonate procesului de formare la tineri a atitudinii responsabile față de parentalitate în contextul internaționalizării educației;

✓ coordonarea influențelor educaționale a tuturor agenților educaționali pe dimensiunea cercetată;

✓ determinarea locului și rolului fiecărui agent educațional în sistemul de educație a tinerilor pentru parentalitate în contextul internaționalizării educației;

✓ precizarea caracterului influențelor educaționale colective și individuale în atingerea obiectivului preconizat.

Toate varietățile conversațiilor utilizate de noi ne-au permis antrenarea tuturor subiecților în realizarea strategiilor noastre de investigare. În cadrul acestor conversații s-a remarcat o intensificare a dialogului cercetător – tânăr, cercetător – agent parental, investigator – profesor școlar. În scopul descoperirii lumii interioare a tânărului, intereselor, trebuințelor, motivației, sistemului valoric și atitudinal față de parentalitate s-a recurs la metoda lucrărilor scrise, și în special, a *eseului*. Tematica eseurilor a fost elaborată în conformitate cu obiectivele proiectate, în dependență de nivelul de formare a calității cercetate, fiind testată cu ajutorul observațiilor și conversațiilor. În scopul colectării probatoriului necesar am elaborat planul – reper al eseurilor. În clasa a X-a tinerii au redat în scris meditațiile personale referitoare la teme: „Chipul mamei / tatălui”, „Ce îmi place și ce mă întristează în chipul mamei / tatălui meu?”; în clasa a XI-a – „Portretul celei mai scumpe ființe din lume”, „Cum concep eu datoria maternă / paternă”; în clasa a XII-a – „Cum ar prezenta o mama / tată ideal?”, „În ce constă datoria maternă / paternă?”.

Metoda propozițiilor lacunare a fost ca un supliment al conversațiilor și eseurilor, în scopul concretizării unor momente ale fenomenului studiat. Avantajul metodei constă în flexibilitatea acesteia. Propozițiile lacunare au fost formulate în așa fel ca ele să provoace dorința tânărului de a le completa. Astfel, după realizarea eseului „Portretul celei mai scumpe ființe din lume”, tinerilor liceeni li s-au propus să completeze acele propoziții lacunare care ne-au furnizat date privitor la atitudinea potențialului părinte al viitorului față de părintele real al prezentului, și invers – a părintelui prezentului față de potențialul părinte al viitorului; stilul relațional părinte real – părinte potențial; atitudinea tânărului față de diferențele psihofiziologice ale sexului polarizat diferit, valoarea maternității / paternității și locul valorii parentalității în proiectarea viitorului; aspirațiile, interesele, dorințele, virtuțile.

În scopul obținerii unei informații adecvate opiniilor, convingerilor tinerilor, actualizării procesului de formare a calității cercetate am utilizat *metoda studiului de caz*. Metoda respectivă ne-a permis confruntarea directă cu problematica parentalității; condensarea în sine a esențialului; cunoașterea în ansamblu a fenomenului maternității și paternității. Prin metoda studiului de caz, tinerii liceeni au învățat să efectueze analize profunde, să imagineze alternative de soluționare a unei situații tematice, să argumenteze soluțiile sau deciziile preconizate. Metoda respectivă a apropiat tinerii de problemele complexe ale parentalității firești și celei artificiale.

Efectuând analiza cazurilor concrete (de exemplu: „Maria are vârsta de 16 ani, provine dintr-o familie asigurată decent, cu un mod rațional de viață, este într-o relație amoroasă cu un băiat de 21 ani, timp de 2 luni, la moment este gravidă, prietenul ei Dima insistă ca ea să întrerupă graviditatea. Care pot fi motivele lui Dima? Cum trebuie să procedeze Maria? “); am propus mai multe etape logice: de la sesizarea situației până la susținerea argumentată a deciziei luate. Metoda studiului de caz a fost utilizată prin prezentarea polimorfă a cazului: întregii grupe / subgrupe / individuală și în unitate cu metoda situațiilor de impas.

O altă metodă utilizată de noi a fost *brainstormingul*, în scopul stimulării imaginației și creativității tinerilor pe axa parentalității. Metoda respectivă a permis deliberarea creativă a tinerilor, generarea și sistematizarea unei serii de idei ce au servit ca orientare pentru soluționarea cazurilor puse în discuție. S-au practicat toate tipurile de brainstorming: oral, scris, „regizat” („ședința de creație”). Următoarea metodă utilizată a fost *chestionarea programată*.

Menirea ei a constat în determinarea direcțiilor de bază a educației tinerilor pentru parentalitate în contextul globalizării; semnelor caracteristice ale calității cercetate; modului de viață al familiei și impactul lui asupra formării viitoarei mame / tată; impactului factorilor sociali: mass-media, Internetului, exodului etc., în formarea viitorului părinte. Utilizarea chestionării programate ca metodă de cercetare a permis achiziționarea propunerilor agenților educaționali (părinților, profesorilor) referitor la stabilirea strategiilor optime de educație pentru parentalitate. Chestionarul a fost elaborat pentru părinți, profesori, tineri.

Ținând cont de faptul, că raționamentele celor supuși experimentului sunt de natură subiectivă, ne-am străduit să acoperim obiectivitatea informației prin cantitatea persoanelor chestionate și calitatea prelucrării analizei informației, utilizând diversitatea metodelor aplicate. Orientarea spre un grad maxim de obiectivitate ne-a impus includerea în chestionar a întrebărilor, care au depistat următoarele: atitudinea tânărului față de angajamentele de membru al familiei și al societății; motivele implicării în activitatea interfamilială și voluntariat; vitalitatea familiei, impactul ei asupra formării pentru parentalitatea de viitor; nivelul dezvoltării calităților morale, necesare pentru parentalitate în contextul globalizării; nivelul de formare a atitudinii responsabile față de parentalitate.

Pentru realizarea acestor obiective am valorificat potențialul întrebărilor convergente care îndemneau la analize, comparații, sinteze, asociații de idei, explicații, elaborări de noi date. La fel am recurs la întrebările divergente care exersau gândirea tinerilor pe traiectoriile inedite, originale în căutarea diversităților de soluții la aceeași problemă. A fost valorificat și potențialul întrebărilor de evaluare, care solicitau tinerilor emiterea judecăților proprii asupra aspectelor fenomenului maternității și paternității. În cadrul cercetării a avut loc studierea personalității tânărului în scopul determinării reprezentărilor despre parentalitate, cunoștințelor referitor la locul și rolul femeii / bărbatului în societate, expectațiilor societății în raport cu comportamentul feminin / masculin și calitățile morale. În acest plan chestionarul venea să completeze lucrarea scrisă – eseul. Determinarea atitudinii tânărului, la moment, față de parentalitate, a fost realizată și prin *metoda caracteristicilor independente*. Esența metodei constă în faptul că tânărul este caracterizat de către mai multe persoane: diriginte, părinți, frați, profesori, semenii, amici, „dușmani”. Am luat în considerație și datele autocaracteristicii. Confruntarea caracteristicilor ne-a permis să obținem un grad mai înalt de obiectivitate privind nivelul de formare pentru parentalitate. Caracteristicile se întocmeau la începutul anului de studii, în scopul individualizării procesului de formare a calității cercetate, direcționării autoeducației pe coordonata formării pentru parentalitate responsabilă și conștientă. Am utilizat caracteristica – standard, elaborată de savantul rus Grebennicov I.V.

Pe parcursul cercetării am apelat și la *metoda interviului* în scopul concretizării posibilităților unităților școlare și a familiei, tehnologiilor, strategiilor de formare pentru parentalitatea responsabilă și conștientă. Au fost interviuați directori de licee, vice-directori, profesori, diriginți, părinți, tineri liceeni. O altă metodă aplicată, *metoda ratingului* ne-a permis să reliefăm motivația implicării tinerilor în treburile casnico-menajere, de îngrijire și educare a fraților mai mici; în activitatea de voluntariat pe dimensiunea îngrijirii copiilor de vârstă fragedă; să determinăm gradul de formare a calităților morale necesare viitorului părinte. Toate metodele sus numite au fost utilizate în scopul remodelării formării instituționale a tinerilor pentru parentalitatea responsabilă în contextul internaționalizării educației, valorificării

experiențelor pozitive internaționale de formare a tinerilor pentru parentalitate în contextul internaționalizării educației.

Așadar, combinarea metodelor selectate cu metoda experimentului pedagogic direcționată spre formarea unui nou nivel al calității cercetate deschide drumul spre fundamentarea noii paradigme a educației tinerilor pentru parentalitate în contextul internaționalizării educației.

BIBLIOGRAFIE

1. OVCERENCO, N. *Educația tinerilor pentru parentalitate în contextul globalizării. Studiu monografic*. Ch.: UPSC, 2016.
2. OVCERENCO, N. Parentalitatea – izvor al împlinirii vieții umane. În: *Educația din perspectiva valorilor*. Resp. Ed. OPRIȘ, D.; SCHEAU, I.; MOȘIN, O. Vol.VIII. București: EICON, 2015.
3. PETCU VL., PETCU AL., HĂJ C., SANTA R., FIȚ C.R. Ghid practic privind internaționalizarea învățământului superior românesc. București: IEMU, 2015. <http://www.old.uefiscdi.ro/Upload/19bb0071-bc38-4855-9344-cb3e091bcb5d.pdf> (vizitat: 28. 04. 2020).
4. Cf. International Association of Universities, *Affirming Academic Values in Internationalization of Higher education: A Call for Action*, 2012. [http://www.iau-aiu.net/sites/aH/fiies/Affirriing Academic Values in Internationalization of Higher Education.pdf](http://www.iau-aiu.net/sites/aH/fiies/Affirriing%20Academic%20Values%20in%20Internationalization%20of%20Higher%20Education.pdf) (vizitat: 28. 04. 2020).

ÎNVĂȚARE ȘI CREATIVITATE

*Bîrgăoanu Claudia, prof., înv. primar
doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 37.036

Abstract

Nowadays, society is undergoing major changes and it is necessary for future adults to be able to adapt easily. Compared to the previous ones, contemporary society is defined by major changes, which take place at the level of behavior, family, education, science and almost all aspects of our lives. In order to be able to live in the world of continuous changes and transformations, a great degree of adaptation is needed, finding immediate solutions, so, for the most part, it takes a lot of creativity. The one that must help us to adapt for a more prosperous future is, without a doubt, Education. As teachers, we play a very important role, together with the family, in the development of creativity in young schoolchildren, because we lay the foundation of adult tomorrow that MUST meet the demands of society.

Key-words: creativity, education, primary school age, teach.

Creativitatea se învață de când începi să o descoperi și apoi toată viața. Când ai descoperit-o, îi simți gustul și ai nevoie de ea ca de aer. Elevul care are un comportament creativ se implică activ în procesul de învățare, are o atitudine activă în fața dificultăților, atitudine pozitivă față de un risc rezonabil, interese dezvoltate, gândește critic, are spirit de observație dezvoltat, descoperă soluții personale la diferite probleme, are gândire divergentă, imaginativă, elaborează produse intelectuale și materiale originale.

Cu toate acestea, una dintre cele mai mari provocări este, totuși, încurajarea creativității într-o lume în care divertismentul și cultura sunt disponibile 24 de ore din 24, cu un simplu clic al mouse-ului sau glisarea unui ecran. Creativitatea și expresia artistică semnificativă au fost întotdeauna factori importanți ai învățării și progresului social, însă astăzi se estimează că 99% dintre noi suntem în principal consumatori, în timp ce doar 1% suntem creatori.

Creativitatea, formă superioară a activității umane, a devenit o problemă importantă a cercetării științifice în numeroase țări. Ea a fost definită ca fiind „un complex de însușiri și aptitudini psihice care, în condiții favorabile, generează produse noi și de valoare pentru